

Hukukî Bilgiler Mecmuası

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ

Paris Hukuk Fakültesi Doktörü

AVUKAT

GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han — Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonmanı posta ücretiyle beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRİ ZELLİÇ VE MAHDUMU BASİMEVİ

1939

edilse, arada bir davai mütekabilenin ikamesi o salâhiyeti bertaraf edebilir mi idi? Hadisemizdeki mütekabil davanın tetkikimize tesirini anlamak için usulun 5inci maddesi bizi aydınlatamaz. Çünkü bu 5inci madde miktar ve kıymetçe mütekabil dava fazla ise o davayı rüyetle vazifedar mahkemeye havale edilir. Fakat burada bir taraftan hissei iştirakin tezyidi davası var, diğer taraftan, mütekabil dava suretinde, velâyetin nez'i davası vardır. Mikdar ve kıymet fazlalığı mevzuu bahs olamaz. Fakat buna karşı usulun 205inci maddesinden istiane etmeliyiz. Velâyetin nez'i hissei iştirakin tezyidi ile mürtebit olduğundan, eğer sulh hakimi asil davayı rüyet ile muvazzaf olaydı, ona mürtebit vilâyet davasını da, prensip itibarile bakabilirdi.

Malûmdurki eski kanunlarda davai mütekabile müessesesi yokdu. Sonradan kabul edilmiş ve çerçevesi gittikçe tevsî edilmiştir. Bizim usulumuz—davai asliyeye mürtebit olmak şartile — idarî makamların ve hakemlerin tetkikine muhavvel hususlardan maada her dava, asil davayı rüyet eden mahkemeye mütekabil dava olarak rüyet ve hal edilir. Davai mütekabilenin başka mahkemenin vazifesine dahil olması bizim kanunumuzca asil davayı rüyet eden hakimin vazifesini tehdid edemez. Binaenaleyh Hukuk mahkemesinde ikame edilen bir davada müddeialehy ticarî bir muameleden mütevellid bir alacağın mahsubunu talep ederse, o Hukuk mahkemesinin vazifedar olduğunu kabul etmiş oluyor demekdir. Çünkü söyledığımız gibi usulun 206inci maddesi yalnız hakemleri ve idarî makamlara muhavvel hususların davai mütekabile olarak ikame edilemeyeceğini tasrih etmiştir.

5.— Hülâsa : Hissei iştirâk tamamilе nafaka değildir; Nafaka davaları Sulh hakimi ve hissei iştirak davaları Asliye hakimi tarafından rüyet edilir. Bu ciheten vaki nakz yerindedir. Davai mütekabile noktasından gösterilen nakz, zamanca, kanaatbahş değildir.

Avukat

Gad Franko Milâslî

Neşriyat

Kitabın ismi: *Muamele ve Istihlâk Vergisi*

Müellifi : *Maliye Vekâleti Varidat Umum Müdürü*
İsmail Hakkı Ülkmen

Maliye Vekâletinin değerli rûknü sayın Bay İsmail Hakkı Ülkmen muamele ve istihlâk vergileri hakkında beşyüz sahifeyi geçen bir eser neşretti. Gerek mevzuun ilmi ve pratik ehemmiyeti ve gerekse müellifin salâhiyetli şahsiyeti kitabın yüksek kıymeti hakkında bize fikir ve teminat vermeğe kâfidir.

Muhterem Bay Ülkmen bu eserile Maliye idareleriyle mükellefler arasındaki müzmin anlaşılamazlıkları kökünden söküp atmak dirayetini göstermiştir. Her hangi bir Maliye memurunun kafasındaki mahud «nefi hazine» mefhumunun batıl şumulü ne kadar derin olursa olsun bu kitabdaki açık ve mukni izahat karşısında yok olmağa ve binnetice hakikata varmağa da mahkûmdur. Bu hususa inanmak için «Önsöz» deki bir kaç satırı okuyalım:

«Kitabda her vergi bahsının başına, o vergiye ait kanunlar konulduğu gibi bu kanunlarda vücuda getirilen tadiller alâkalı maddelere dercedilmiş ve maddelerin tadilden evvelki şekilleri de haşiye suretinde, sahifenin altına ilâve olunmuştur. Ayrıca kanunların tatbiki emrinde isdar olunan kararnameler kitaba alındığı gibi kanun hükûmlerinin tatbiki bakımından idare ile mükellefler arasında tehdüdüs eden ihtilâflar üzerine Devlet Şurasınca verilmiş olan kararlar da, hükûm fıkraları alınmak suretile numara ve tarihleriyle taallûk ettiği maddelere ait izahat sırasında zikredilmiştir.»

Kitabın hacmı gümrük resmi ile muamelât üzerine mevzu resim, harç ve kaydiyeler hariç olmak üzere varidat bütçesinin muamele ve istihlâk vergileri ünvanı altında toplamış olduğu vergilerin izahını teşkil etmektedir.

Eserde takip edilen ilmi sistem çok güzeldir. Vergiler hakkındaki umumî malûmat her kesi alakalandırebilecek bir mahiyet ve genişliktedir. Sonra türlü vergilerin tarihçesi hakkındaki malûmatda bu vergilerin hakikî hüviyet ve bünyelerini anlayabilmek bakımından cidden faydeli bir surette tesbit edilmiştir. Kitapta Devlet Şurası kararlarına verilen ehemmiyeti bilhassa takdir etmek lâzımdır. Bu kararların alâkalı vergi kanunları ve hadiseleri dolayısıyla tarih ve sayıları de zikredilmek suretile gösterilmesi icabında katıyetle ihticac edilmelerini de temin etmektedir. Bazı Devlet Şurası kararlarına karşı Maliye İdareleri tarafından zaman zaman vaki idddialardan ötürü mükelleflerin çekdikleri ıztırabları Sümer Bankta ifa ettiğim Hukuk Müşavirliği vazifesi hesabı ile yakından biliyorum.

Muhterem Bay İ. H. Ülkmen'in kitabını elinde bulunduran her hangi bir maliye memurunun bu gibi hususlardan dolayı artık şu veya bu şekilde ve sebeple bir tereddüt göstermesi mümkün değildir. Medeni memleketlerde mahkemeler ictihadlarının tesisi malûmdur. Bizde idarî kazanın teminat vaziyeti de göz önünde bulundurulunca bu mevzulardaki serahat ihtiyacı ve zarureti kendiliğinden meydana çıkar.

Kitabın mevzuu bir çok Vatandaşları alâkadar edebilecek bir şumuldedir. Bu itibarla eser hukukçılar, maliyeciler ve türlü mükellefler tarafından istifade ile müracaat edilebilir bir menba vaziyetindedir. Muhterem İ. H. Ülkmen'in selâhiyetli ve geniş bilgisini yalnız Maliye meslek mektebi talebesine hasr etmiyerek ondan muhtelif Vatandaşları da istifade imkânı vermesini takdirle karşılamak gerektir. Kendisini bu itibarla yürekten tebrik ederken eser yazacaklara verdiği çalışma ve bilgi numunesinden dolayı da saygiyle selamlarız.

Avukat

Dr. Münib Hayri Ürgüblü

İctihatlar Hulâsaları

321. Gıyap hükümlerinin Başkâtıp tarafından mahkûma tebliği.

Mahkûminbiñ 34. 36 liranın masarif ve takip ücretleriyle birlikte tesviyesini bildiren icra emrine karşı, İlâmın kendine tebliğ edilmediğinden bahsile itiraz eden ve icra takibinin durdurulmasını isteyen borçlunun işbu talebi borcun ödemnediğine veya imhal edildiğine dair bir vesika ibraz edilmediği cihetle red edilmiş isede, mumaileyhin Temyizi üzerine, ilâmın 407inci madde mubince mahkeme Başkâtibi tarafından gaibe ihbar olunup olunmadığının tetkikinden sonra icra itirazının reddi icap ederken bu cihetin ihmâli mucibi nakız görülmüştür.

(T. M. İc. ve İf. D. 30/12/937—Ad. Cer. 938/10 S. 349)

322.— Emre muharrer senetlerdeki üç senelik müruruzeman.

Emre muharrer senetlerde müruruzeman üç sene olduğu halde, borçlu tarafından vaki müruruzeman def'inin reddi, takibe müteallik iki muamele ara-